

KOREYS TILIDA TAQLID SO'ZLAR TIPOLOGIYASI

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7743524>

ELSEVIER

Pioneers of Measured Research Scholars

Sherov Rasul Ravshanovich

O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti
Koreys tili nazariyasi va amaliyoti
kafedrasini o'qituvchisi

Abstract: The main idea of this article is to research one of the delicate aspects of Korean linguistics, i.e. imitation words, their types and their differences, reflecting the harmony of language and culture. In this, the comic "True Beauty" in the Korean media world is compared by studying and analyzing the issues of human value and character based on the theory of modern linguistic and cultural linguistics. In the article, the various forms of imitation words in the Korean language are widely explained through examples.

Keywords: imitative words, comics, linguoculturalism, culture, hierarchy

About: FARS Publishers has been established with the aim of spreading quality scientific information to the research community throughout the universe. Open Access process eliminates the barriers associated with the older publication models, thus matching up with the rapidity of the twenty-first century.

Received: 16-03-2023

Accepted: 17-03-2023

Published: 22-03-2023

Har bir til bir tizim bo'lib, uning tarkibiy qismlari qat'iy tartibga solingan va muayyan qoidalarga muvofiq ishlaydi. Har bir shaxsning til imkoniyatlari noyobdir. Binobarin, til elementlari turli darajada bajaradigan vazifalariga ko'ra o'zaro farq qiladi. Har bir til tizimining o'ziga xosligi sayyoramizda yashovchi barcha xalqlar madaniy xilma-xilligining yorqin namunasidir. Biroq, tillarning joylashuvidagi sezilarli farqlar tarjima jarayonini sezilarli darajada murakkablashtiradi. Shu bois, tarjima faoliyati davomidagi qiyinchiliklar har xil lingvistik hodisalar tufayli barcha til darajalarida yuzaga keladi. Ayni shunday hodisalardan biri taqlid so'zlar bo'lib, ularni tarjima qilish jarayonidagi muammolar turli soha vakillarining katta qiziqishiga qaramay, turli holatlarga ko'ra dolzarb bo'lib qolmoqda. Bunga esa quyidagi omillar sabab qilib ko'rsatiladi:

1. Ko'rib chiqilayotgan hodisaning periferik tabiati va tasniflash uchun zarur bo'lgan yagona tushunchaning yo'qligi.

2. Mavjud bilimlar.

Ushbu maqolada "Haqiqiy go'zallik" deb nomlanuvchi koreys komiksi asosida taqlid so'zlarni o'zbek tiliga tarjima qilish xususiyatlari ko'rib chiqiladi. Taqlid so'zlarni ushbu ijod namunasi vositasida o'rganish komiks janrining yangiligi bilan xarakterlanadi, bu holat esa mavjud tilning dolzarbligini anglatadi.

Koreys tilini onomatopeya hodisasi doirasida o'rganish orqali koreys tilining boshqa tillarga nisbatan taqlid so'zlar leksik qatlami qanchalik boy ekanligini ko'rish mumkin. Koreys tilida taqlid so'zlar nafaqat tovushlar va ekstralingvistik

voqelikni ifodalash uchun, balki mexanik effektlarni, hodisalar dinamikasini, shaxsning psixologik va boshqa xususiyatlarini tasvirlashda ham keng qo'llaniladi.

Koreys tilida taqlid so'zlar holatga taqlid (의태어) va tovushga taqlid (shuningdek **onomatopeya** deb ham ataladi) (의성어) kabi turga bo'linadi. Birinchi guruhga predmetlar harakati va tashqi belgilarga taqlid qiluvchi so'zlar kiradi. Masalan, ko'tarilgan alanga ko'rinishini ifodalovchi «활활» so'zi. Ikkinchi guruhga ko'pchilik tillar uchun tabiiy bo'lgan, odam, hayvonlar, qushlarning tovushlariga, shuningdek, jonsiz narsalarning tovushlariga taqlid qiluvchi so'zlar kiradi. Bunga «뽕뽕» kabi shar yoki bomba portlashining uzluksiz o'tkir ovozi misol qilib keltirish mumkin. Shunday qilib, onomatopoeik birliklar akustik denotatsiyaga ega, tovush-ramz birliklari esa, aksincha, tashqi obyektlarning tasvirlarini artikulyatsiya orqali proyeksiya qiladi.

Koreys tilidagi onomatoplarning o'ziga xos tuzilishi va motivatsiyasi ularni alohida leksik turkumda belgilashga sabab bo'ladi. Shuningdek, bu ularni tarjima jarayonida asosiy qonuniyatlarni aniqlash uchun chuqur lingvistik tahlilni talab qiladigan obyektga aylantiradi. Onomatoplar nutqni yorqin va obrazli ifodalaydi, shuning uchun ularni turli xil badiiy adabiyotlarda ham uchratish mumkin. Bu kabi lingvistik birliklar badiiy va adabiy xususiyatlarni o'zida mujassam etuvchi koreys komikslarida eng ko'p foydalanilgan. Ushbu janr 20-asrning o'rtalarida faol rivojlangan va keyinchalik onlayn rejimga o'tgan. Bugungi kunda komikslar millionlab o'quvchilarga ega va butun dunyo bo'ylab koreys madaniyatini faol ravishda tarqatmoqda.

Ya Ong-i (야옹이) ijodiga mansub "Haqiqiy go'zallik" komiksi hozirda mashhurlik bo'yicha webtoons orasida birinchi o'rinda turadi. Quyida 2018-yilda ommaga taqdim etilgan ushbu komiksda keltirilgan taqlid so'zlarning bir nechtasini o'rganib chiqamiz:

수근수근 - shivirlash,

싱긱 - tabassum (harakatni bildiruvchi tovush ekvivalenti bo'lmaganda).

Tegishli tovush ekvivalentli onomatopoeik birlikning tarjimasini:

띠링 - ding-ding,

또각 - shaqirlash, qarsillash

슈웅 - shuv (tezlikni ifodalovchi holat).

Ba'zan koreys tilidagi mavjud onomatopoeik birlikning o'zbek tilida tarjimasini yo'qligi sababli uning ekvivalentini tanlash juda qiyin bo'lib tuyuladi. Quyida ana shunday birliklarni ko'rib chiqamiz.

Koreys tilidagi onomatopoeik birliklar va ularning tarjimasi

수근수근	shivir-shivir
웅성웅성	bu bir guruh odamlarning bir joyga to'planib, baland ovozda gaplashayotgan ovozi yoki ko'rinishini anglatadi.
또각	taq-tuq (yurganda baland poshnadan chiqadigan tovushga taqlid)
찰랑	kichik to'lqinlarni hosil qiluvchi keng, sayoz joyda harakatlanadigan suv shakli yoki ovoz.
딸랑	ding-dong (tovushga taqlid)
싱긋	tabassum (holatga taqlid)
띠링	jiring-jiring (electron qurilma ovozi)
속	qarsak ovozi
헤헤	hahaha
째각째각	tik-tok
털썩	qars (to'satdan yerga tushgan og'ir jismning yohud o'rindiqqa birdan o'tirgan inson tovushi)
스르륵	polga yoki biror silliq jismga ishqalanganda paydo bo'ladigan tovush
번쩍	bir lahzada, chaqmoq kabi(holatga taqlid)
쌌아	tasalli berganda qo'llaniladigan so'z
후	uh tortmoq (charchoq yoki tushkun holatga taqlid)
중얼	hm
탁	qarsak
후끼얏	chiyillash
슈웅	shuv (tezlikni ifodalovchi holat)
타악	dona-dona qilib (tarjima jarayonida)
하하	haha
화악	ko'zga yaraq etib ko'rinmoq (holatga taqlid)

팡팡	chak-chak
두근두근	gup-gup (yurak urishi tovushi)
쿵	og'ir jismning yerga qulash tovushi
꽁	qars etgan tovush
엉엉	ho'ng ho'ng yig'I tovushi
틱틱	tiqir-tiqir
우와	vauv (hayratlanish)
흐음	hmm

Shaxs tomonidan ma'lum vaziyatlarga munosabat bildirish sifatida chiqarilgan tovushlar, asosan, bir xil tarzda uzatiladi: 후 - xo'rsinish, 우와 - vauv, 흐음 - hmm tarzida.

Yuqoridagi holatdan ko'rinib turibdiki, koreys tilidagi onomatopoeik birliklar o'zbek tilidan keskin farq qiladi. Shu bois, onomatoplarni tarjima qilishning yagona metodologiyasi mavjud emasligini hisobga oladigan bo'lsak, ushbu so'zlarning ekvivalentini tanlash tarjimada asosiy muammo bo'lib qolmoqda.

Koreys tilida keng qo'llaniladigan taqlid so'zlar to'g'ridan-to'g'ri yozishmalarda ba'zi holatlarga bir xil ma'noni ifodalaydi (aksariyat holatda, inson xis tuyg'ularining uzatilishi). Biroq, boshqa ekstralingvistik hodisalarni idrok etish jarayoni turlicha kechadi va bu farqlar tilda ham namoyon bo'ladi.

Ushbu maqolada biz koreys tilidagi onomatopoeik birliklarning kichik qisminigina ko'rib chiqdik va ularning o'zbek tilidagi tarjimasini aniqlashga harakat qildik. Biroq, bu masala chuqur izlanish va tadqiqotlarni talab qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Henry George Liddell. Robert Scott. A Greek-English Lexicon. Oxford. Clarendon Press. 1940.
2. Hojiyev A. Tilshunoslik terminlarining izohli lug'ati. - T.: O'zbekiston Milliy ensiklopediyasi, 2002.
3. ВОЛОВИК А.А. ПРОБЛЕМЫ И СПОСОБЫ ПЕРЕВОДА ЗВУКО- И ОБРАЗОПОДРАЖАТЕЛЬНОЙ ЛЕКСИКИ С КОРЕЙСКОГО ЯЗЫКА НА РУССКИЙ ЯЗЫК, ФБГОУ ВО «Иркутский государственный университет», Иркутск, Россия, 2018.